

Γ. Κονδύλη & Όθωνος 1, Μαρούσι | 210 61 24 000
www.akadimos.gr | fb:@akadimos.marousi | tw:@Akadimos

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Εισηγήτρια: Ηλιοπούλου Λυδία

Κείμενο

Η πέμπτη εξουσία

Απέναντι στις καταχρήσεις των εξουσιών, ο Τύπος και τ' άλλα μέσα ενημέρωσης υπήρξαν για αρκετές δεκαετίες, στα δημοσιογραφικά καθεστώτα κυρίως, ένα καταφύγιο για τους πολίτες. Αυτό συνέβαινε, γιατί οι δημοσιογράφοι θεωρούσαν συχνά μέγιστο καθήκον όχι μόνο να ελέγχουν τη λειτουργία των τριών εξουσιών (νομοθετικής, εκτελεστικής, δικαστικής), μα και για να καταγγέλουν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έτσι, για πολλά χρόνια τα μέσα μαζικής ενημέρωσης θεωρούνταν η «τέταρτη εξουσία».

Η «τέταρτη εξουσία» ήταν το μόνο μέσο που διέθεταν οι πολίτες για να επικρίνουν, να αποκρούσουν, να αντιταχθούν δημοκρατικά στις παράνομες αποφάσεις, οι οποίες μπορούσαν να είναι άδικες, ακόμη και εγκληματικές, ενάντια σε αθώους ανθρώπους.

Ωστόσο, εδώ και δεκαπέντε χρόνια η «τέταρτη εξουσία» άδειασε από το περιεχόμενό της, έχασε σιγά σιγά την ουσιαστική λειτουργία ως αντίβαρου των εξουσιών. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης εντάσσονται όλο και περισσότερο σε διογκούμενες δομές για να συγκροτήσουν ομίλους ενημέρωσης. Οι όμιλοι αυτοί έχουν παγκόσμια εξάπλωση, αρπάζουν τους ποικίλους τομείς ενημέρωσης σε πολλούς χώρες και ηπείρους, ασχολούνται με οτιδήποτε σχετίζεται με τον γραπτό λόγο, την εικόνα και τον ήχο και συγκεντρώνουν στους κόλπους τους όλες τις δραστηριότητες που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε τομείς της μαζικής κουλτούρας, της επικοινωνίας και της πληροφόρησης.

Οι τομείς αυτοί ήταν κάποτε αυτόνομοι. Από τη μία πλευρά, η μαζική κουλτούρα με την εμπορική της έννοια, τις λαϊκές δημιουργίες της, τους στόχους της που είναι ουσιαστικά εμπορικοί. Από την άλλη πλευρά, η επικοινωνία με τη διαφημιστική έννοια, το μάρκετινγκ, η προπαγάνδα, η

ρητορική της πειθούς. Και τέλος, η πληροφόρηση, με τα πρακτορεία ειδήσεων και τα λογής μέσα ενημέρωσης. Οι κάποτε διαφορετικές τούτες σφαίρες σιγά σιγά μπλέχτηκαν και σήμερα συγκροτούν μία και μοναδική κυκλώπεια σφαίρα μέσα στην οποία είναι πολύ δύσκολο να διακρίνουμε τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μαζική κουλτούρα, την επικοινωνία ή την πληροφόρηση.

Οι μεγάλοι όμιλοι, στους κόλπους των οποίων πραγματοποιείται η παραπάνω «συγχώνευση» ενδιαφέρονται πρωτίστως να συνεχίσουν τη γιγάντωσή τους και δεν έχουν πάντοτε ως στόχο να καταγγέλουν τις καταχρήσεις ενάντια στο δίκαιο, ούτε να διορθώνουν τις δυσλειτουργίες της δημοκρατίας, ώστε να βελτιωθεί το πολιτικό σύστημα. Πολλές φορές δεν δρουν ως αντίβαρο στην εξουσία, μερικές φορές μάλιστα την κολακεύουν.

Επιπρόσθετα, στις μέρες μας η πληροφόρηση λόγω της υπεραφθονίας της δηλητηριάζεται από κάθε είδους ψέματα, ρυπαίνεται από τις διαστρεβλώσεις και τις μεθοδεύσεις. Μας δηλητηριάζει το μυαλό, μας χειραγωγεί και προσπαθεί να ενσταλάξει στο ασυνείδητο μας ιδέες που δεν είναι δικές μας.

Το ερώτημα που τίθεται λοιπόν είναι: πώς θα μπορέσουμε να αντισταθούμε σε αυτή την επίθεση των ομίλων και να υπερασπιστούμε τον εαυτό μας απέναντι στην παραπληροφόρηση και στην πλύση εγκεφάλου; Πρέπει, νομίζω, να δημιουργήσουμε μια «πέμπτη εξουσία» που θα μας επιτρέψει να αντιτάξουμε μια δύναμη κουλτούρας των πολιτών απέναντι στον συνασπισμό των ομίλων. Γι αυτό, προτείνουμε τη δημιουργία ενός Διεθνούς Παρατηρητηρίου Μέσων Ενημέρωσης που θα προειδοποιεί την κοινωνία για τη χειραγώγηση που ασκούν τα ΜΜΕ και θα λειτουργεί ως πεδίο διαλόγου και δημοκρατικής έκφρασης.

I. Ramonet, εφημερίδα Ελευθεροτυπία (διασκευή)

Ασκήσεις

1° Θέμα

α) Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ) με βάση το περιεχόμενο του παρακάτω κειμένου.

1. Σε αντίθεση με το παρελθόν, τα ΜΜΕ δεν ανταποκρίνονται σήμερα στο καθήκον τους για την προάσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών.
2. Πολυεθνικοί όμιλοι διαπλέκουν σήμερα την ενημέρωση με τη διαφήμιση και την ψυχαγωγία.
3. Οι όμιλοι αυτοί της ενημέρωσης αποτελούν μια αναδυόμενη δύναμη που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «πέμπτη εξουσία».
4. Η υπερπληροφόρηση που προσφέρεται στους πολίτες συμβάλλει θετικά στην προστασία τους από τη χειραγώγηση και την παραποίηση της αλήθειας που επιχειρείται σε βάρος τους από πηγές ενημέρωσης.
5. Παρά τον οικονομικό τους χαρακτήρα, οι όμιλοι θέτουν σε προτεραιότητα την ορθή λειτουργία της δημοκρατίας.

Μονάδες 15

β) Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 80-90 λέξεις τους λόγους για τους οποίους, σύμφωνα με τον συγγραφέα, τα ΜΜΕ δεν επιτελούν σωστά τον πολιτικό τους και ενημερωτικό ρόλο.

Μονάδες 15

2^ο θέμα

α) Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη και τον τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου αιτιολογώντας την απάντησή σας.

Μονάδες 10

β) Να εντοπίσετε τη νοηματική σχέση που συνδέει τη δεύτερη με την τρίτη παράγραφο του κειμένου και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

γ) Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου με άλλες σημασιολογικά ισοδύναμες.

οι δημοσιογράφοι θεωρούσαν συχνά μέγιστο καθήκον

να αντιταχθούν δημοκρατικά στις παράνομες αποφάσεις

Οι τομείς αυτοί ήταν κάποτε αυτόνομοι

να υπερασπιστούμε τον εαυτό μας

για τη χειραγώγηση

Μονάδες 5

δ) Να ερμηνεύσετε την φράση κυκλώπεια τείχη με βάση τα κειμενικά συμφραζόμενα.

Μονάδες 5

3^ο θέμα

Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας προσπαθήστε να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους τα ΜΜΕ παραπληροφορούν αλλά και τις συνέπειες που έχει η μετάδοση παραποιημένων ή ψευδών ειδήσεων στη ζωή των πολιτών (300-350 λέξεις).

Μονάδες 40

